

249942

VASILE B. MUNTENESCU

DIN TEMNIȚĂ ȘI EXIL
(1916—1918)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

SOLOVASTRU
1930

TIPOGRAFIA „LIBRĂRIA NOUĂ” REGHIN

Prețul 15 Lei

VASILE B. MUNTENESCU

DIN TEMNIȚĂ ȘI EXIL
(1916—1918)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

SOLOVASTRU 1930.

Tipografia „Librăria Nouă” Reghin. 23066

349942

In loc de prefață.

Au trecut 12 ani dela reîntoarcerea noastră din temniță și exil, de dincolo de Șopron, unde am fost internați în 1916, 17 și 18 și văd că întreg neamul nostru ne-a uitat, încât azi nu se mai amintește nimic de foștii internați ardeleni și de suferințele lor — și în deosebi de cei a căror comune au fost evacuate și ocupate de soldații nemți și unguri și familiile lor refugiate de frica notarilor și pretorilor.

Ca unul ce în decursul internării, singurul dintre internați am scris și publicat în „Drapelul”, „Unirea” și chiar „Foaia Poporului” din Budapesta sub proprie subscriere câteva lucrări — spre a rămâne barem atâta amintire de lacrămile ce am vărsat — scot în volum unele din acestea, — rugând neamul nostru ca să și aducă aminte și de noi și de suferințele ce am îndurat.

Solovăstru, 1930.

Vasile Berbecar Muntenescu
paroch gr. cath., viceprotopop onorar.

Temniță din Târgul-Mureș

Temniță din Târgul-Mureș,
Cum ești azi plină plinuță,
De preoți români și dascăli,
Sameni cu-o bisericuță.

Rugăciuni, râuri de lacrimi,
Te-au sfințit de orice rele;
Peste zidurile-ți negre
Strălucesc mândrele stele.

M'am trezit în zori de ziuă
M'am spălat cu lacrimi multe
Și'n genunchi am rugat Cerul,
Dorul meu ca să-l asculte.

Să sosească-odată ziua
Cea dorită de-o vecie
Și sub mândra ta cupolă
Să slujesc o liturgie;

Și'n piață-ți să se'ntindă
Hora noastră cea măreață
Doamne, dă ca'l-acel praznic
Să pot fi și eu de față.

7 Septemvrie 1916.

Doamnelor române din exilul dela lacul Fertő:

Aurelia Goga, Maria Morusca n. Bălan din Seica mare.
Agneș Măcelar n. Cristea, Mărioara Iosif Cohalm etc.

Mi-ați cinstit din flori o cruce,
Ispitind a lyri-mi struni --
E calvarul, ce-o să-l urce
Toți ai noștri cei mai buni.

Eu în semn de mulțumită
Pentru cruce, pentru flori,
Cu-a mea lyră prea smerită
Mă'nchin vouă dragi surori.

Căci, urcând cu noi calvarul,
Și cu pilda ce ne dați,
Luați parte din amarul
Neamului de exilați.

Și cu graiul vostru dulce,
Bând cu noi dint'run pahar
Ne-ajutați să putem duce
Crucea-amarului calvar.

De aceea când s'a scrie
De exil și de'nchisori
Pomeni-s'a cu mândrie
Și de noi, scumpe surori.

Vă doresc să fiți tot demne
Orice soartă-am mai avea,
Pilda voastră să ne'n demne
Și la jertfa cea mai grea.

Iar când se va stinge jalea,
Ce-a umplut lumea cu fiori
Se Vă presăre-atunci calea
Neamul, cu cununi de flori.

Și la hora cea măreață,
Ce sa'ntinde cu mândrie.
Doamne! dă să fiu de față
Și să plâng de bucurie.
Ziua Crucii 1916.

Cruce dela Fertő megyes

Cruce dela Fertő megyes,
Mult am plâns în a ta față,
Văzând cât de nestatornic
E norocul în viață.

Cruce dela Fertő megyes,
Sunt aici pe-un câmp departe
Făuresc zile de aur
Din speranțe spulberate.

Tu știi numai, cruce sfântă,
De ne-om mai întoarce iară,
De-om mai săruta pământul
Mult iubit, și-a noastră țară.

De-om mai strânge'ncă la sinuri
Pe-ai noști dragi din departare,
De te-om mai înălța iarăș,
Sfântă cruce, pe altare?!

O! rămâe-ne tăria
Și în greul ce mai vine
Și sfințește-ne răbdarea
Și speranța n de mai bine.

Dacă port cămașă neagră

Dacă port cămașă neagră,
Nu să mire lumea 'ntreagă,
Nu să mire om în cale,
Că o port de mare jale.

C'am plecat acum de-o lună
Și n'am avut o zi bună,
Numai ape tulburate,
Numai fețe întristate.

Dacă port cămașă neagră
Nu să mire lumea 'ntreagă,
Că pe unde m'aflu eu,
Nu-i nici grai din satul meu,

Nu-s păduri ca pe la noi,
Nice fețe dulci vioi.
Nice ape săltărețe
Nice paseri cântărețe ;

Nici n'auzi o vorbă bună,
Nici n'am auzit de-o lună ;
Nici nu vezi o față dragă,
D'aia port cămășă neagră.

2 Octomvrie 1916.

Noapte

Stau pe țărm la lacul Fertő, seara 'ntr'un apus de soare
Și privesc și ziua-aceasta cum se stinge și cum moare;
Ce frumos se'ntind din coace, lanuri verzi de grâu

[departe

Lacul își întinde-oglanda, cât văd ochii de-altă parte
Și în undele lui limpezi razele ce-apun pe 'ncetul
Par'că plâng și râd, și 'ncearcă să-și tăinuiască regretul.

Da! le pare rău la ambi și la lac și și la soare
Și 'n sărutul lor străluce o iubire arzătoare;
Până mâine îi desparte noapte lungă, o noapte 'ntreagă
Până mâine, până mâine poate fi o viață 'ntreagă.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Tot așa-am zis: „noapte bună“ la ai mei mai astă vară,
Noapte bună! Noapte bună! poate-o să ne'ntâlnim iară.
Și-au trecut nopți lungi și multe, negre cum e negru

[norul

Râuri, munți, s'au pus în cale și ne ducem numai dorul.

O! dar fie cât de neagră noaptea și ori cât de lungă
Nu se poate dorul nostru la ai noștri să n'ajungă. —
Munți și râuri, văi și dealuri vor pieri; trebe să piară!
Știu că mâine strălucește sus pe cer soarele iară.

1916.

Un cântec

(armonizat de Vidu)

Doamne sfinte, Doamne sfinte!
A căzut din cer o stea
Și-a rămas o rază mândră
De lumină după ea (bis).

Doamne sfinte, Doamne sfinte!
Floștile când mor, se sting,
Lasă'n urmă-un miros dulce
Peste văi și preste crâng (bis).

Doamne sfinte, Doamne sfinte!
Toate câte'n lume mor,
Lasă-o urmă din ființă
Și din existența lor (bis).

Doamne sfinte, Doamne sfinte!
Fă ca'n calea de apoi
Să rămâe-o pomenire
C'am trăit pe-aici și noi (bis).

Fă! O fă, ceresc părinte,
Din calvarul ce-am suit
Să răsără zile de-aur
Neamului nostru iubit.

6 Septembrie 1916.

Liei, copilei lui Vidu

Lie! dragă copiliță
Ne-ai sosit zâmbind aseară,
O! de-ai fi tu rândunica,
Ca vestește-o primăvară.

Ori ne-aduci numai aminte
De copiii dragi, departe
Și de toți, de cari azi soarta
Cea amară ne desparte;

Să simțim mai greu amarul
Tăinuit azi numa'n șoapte, —
Tu ești steaua ce străluce
Mai întâi a noastră noapte.

Ai venit să vezi pe tata
Să-i săruți dorul din față
O! chemarea lui și-aicia
Ca și-acasă-i de măreață.

El ne varsă'n inimi focul
Și speranța altor zile,
Și le face tot de dragul
Liei, scumpei lui copile.

Știu, că lângă al tău leagăn
A vrăjit cântări și visuri
Și de dragul tău furat-a
Cântece din paradisuri.

Vei fi mândră'n viață, Lie,
C'ai avut pe Vidu tată
O! dacă m-ași mândri și eu
Cumcă te-am cântat odată.

22 Noemvrie 1916.

Bisericuță din deal

Ce mai faci, dragă, bisericuță din deal,
Străjuind de veacuri un sfânt ideal? —
Azi iarba 'nverzește pe pragul tău sfânt
Și-altarul jelește de dor de cuvânt.

Și clopotul mândru cu dulcele-i glas
Ne-a zis într'o seară la toți: „bun rămas“.
Și jalea de-atuncia s'a 'ntins peste sat
Și-au mers mulți în lume, plângând ne-au lăsat.

Și'n urmă plecat-a bătrânul preot
Cu cărțile-i sfinte, cu odăjdi cu tot;
Și-l prinseră răii din drum, și l-au dus
La marginea țării, departe 'n apus.

Și-acolo unde odată lucea un soare drag,
Și toți cu nădejde treceau sfântu-ți prag
Mergând să se'nchine, acum, cum spui,
Iarba 'nverzește cărarea din grui.

Ce mai faci dragă bisericuță din deal,
Străjuind și astăzi un sfânt ideal? —
Sperezi?! Și ca tine, departe 'n apus
Sperează și plânge Părintele-ți dus.

Și-o să reîntoarcă ca mâine, ca azi,
Și toaca — a suna-o fără răgaz
S'audă din lume răzlețul popor
Și iar s'or întoarce la vetrele lor.

Și-o fi mare praznic atuncia pe deal
Și-a străluci iar soarele în scumpul Ardeal
Și s'or porni iarăș și rugi și cântări
Și s'a topi iarba 'nverzitei cărări.

1917.

Dor

Mi-e dor de satul meu, mi-e dor,
De râu 'n preajmă-i călător,
Și de biserica din deal
Mi-e dor și jale de Ardeal.

Mi-e dor de-ai mei de dragii mei,
Rămași pribegi ca vai de ei —
Mi-e dor de codru 'ntinerit,
De plugul meu, înțelenit.

Mi-e dor, și în amurg de sări,
Uitat privesc departe'n zări,
Cuprins de așa un tainic dor
Că-aș vrea s'alerg, să fug, să sbor.

În suflet câte doruri plâng
Și le ascunzi în sân adânc —
Le porți cu tine până mori
Ca niște tainice comori.

Vai! doru'nstrăinării-i greu,
Te mistue pe 'ncet mereu —
Mai greu ca piatre grea de moară
Că n'o duci mult până te-omoară.

1917.

Rândunele

Au sosit din depărtare
Stoluri dragi de rândunele,
Ciripind își caută cuibul
Imprejurul casei mele.

Și-i așa pustietate,
Azi, în curte și grădină,
Chiar și'n zborul lor se vede
Neliniște, nehodină.

Cu aripele de fulguri,
Parecă ne cheamă-afară:
Ia eșiți să vedeți numai
Drăgălașa primăvară!

BCU Cluj / Central University Library Cluj
Nu răspunde însă nimeni.
Geamurile căsi-s sparte
Și stăpânii de-altă dată
Par'că-s duși acum departe.

Pe sub brazii din grădină,
Nu-i un suflet să se'ncânte,
Nici în râul ce aleargă
Fața 'n apă să-și descânte.

Numa-o biată rândunică,
Stând pe cumpăna fântânii,
Să întreabă supărată:
Oare unde's duși stăpânii?

5 Martie 1917.

Munților noștri

Vai munții mei frumoși și dragi,
Cu brazi voinici și rumeni fagi,
Cu stânci ce urcă pân' la cer,
Cu râuri ce răsar și pier,
Cu doine, cântece și hori,
Cu codri vostri plini de flori,
Cu mare jale vă salut,
E mult de când nu v'am văzut!

Și voi, poate, că m-ați dorit
Și-ți fi gândit c-oi fi murit ;
Că nu răsar în vârf de stânci,
Nice prin văile adânci,
Singur pierdut ca-atâtea dăți
Când luam codrul în postăți,
Purtându-mi supărările
Pe mai toate cărările.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Aud, cați trecut vremuri mari.
S'au trezit codrii de stejari
Și că s'au prăbușit prin văi
O lume mândră de flăcăi.
Și stânci întregi au tresărit,
Podoaba l-i s'a năruit,
Cât nu știu mai cunoaște-voiu
De-oi mai întoarce înapoi.

O! munți, cu mândre amintiri
Și dulci și scumpe suveniri —
Singurii prietini ce-am avut —
E mult de când nu v'am văzut!
De-oiu mai întoarce înapoi
Inmărmuriți veți fi și voi,
Privind cum stă năuc pe loc
Un biet drumeț fără noroc.

Un praznic cu lacrimi

Este praznic azi la Fertő, de nu se poate descrie :
A sosit eri preteasa părintelui Vasilie.
După-un an și jumătate își vorbesc iar gură'n gură
De durerea despărțirii și de amarul ce-l trecură.

Preteasa provestește cu mari lacrime pe față,
Cum le-a pustiit avutul câștigat în o viață
Chiar și cărțile-ți din casă le-au ars niște inimi rele
Nu ți-a mai rămas o carte ; ce-i ști face fără ele ?

Îți erau așa de scumpe și de dragi, și-o mare parte
Din zi o treceai cu ele, și-acum nu mai ai o carte.
Și părintele ascultă dus departe cu-a lui gânduri
O poveste așa de tristă ; lacrimile-i curg tot rânduri
Și întreabă : Ce știi dragă de Ioan alui Sânducul ?
Acăzut în front sărmanul, n'a mai prinde 'n mână plugul.

Dar Dumitru al Lucreții ? — A căzut de-un glonț de tun ;
Și Dănilă al Floarei iară, un copil așa de bun
Mort e și Ioan din dâlmă, la Isonso spun că-i mort
Toți ai lui de-un an acuma jalea și durerea-i port.

Nice Sandu al Domniței nu mai e printre cei vii
A rămas biata Domniță singură cu cinci copii.
Și înșiră preteasa pân'la douăzeci de inși ;
Floarea satului e stinsă și de jale-s toți cuprinși.

Vezi, răspunde trist preotul, știrile-acestea mă dor
Mai mult ca durerea noastră, mă doare durerea lor.

Vai! îmi văd nădejdea moartă ce am nutrit-o de mult
Că-ai putea'n o zi începe ce până azi n'am putut.

Făptuitorii de mâine din ei aveam să-i aleg.
I-am crescut, șliam de acuma că cu ăștia mă'nțeleg.

Și-am porni o viață nouă de speranțe și noroc
Să răsară ziua mândră după-acest pustiu de foc —
Și părintele Vasile și-a uitat că unde-i azi,
Boabe mari de lacrimi calde îi curgeau peste obrazi.

14 Noemvrie 1917.

Dorul mamei române

Ci dormi, că-i dus tata, copile,
Că e război în munți departe
Și nu ne scie-un șir de carte
De-atât amar de zile.

Și mult mi-e jale că s'a dus
Și nu ne scie-o carte
Aștept cu dor de-am avea parte
Să mi-l aducă cel de sus.

Ci mă întrebi de ce-i război,
De ce trebe să meargă,
Comoara noastră 'ntreagă,
Lăsând și car și plug și boi?

O! dormi la sânul meu, copile,
Că tată-a mers să'n făptuiască
Un dor; de-acum vor să sosească
Și pentru noi mărețe zile.

Un dor, ce-l port în sân nestins
Ascuns în sufletul din mine,
Din sânul meu în sân la tine
Din zi în zi l-am tot aprins.

Un dor, vezi noi avem un dor,
Copile, ca să se'plinească
Ai noștri trebe să-și jertfească
Chiar și viața lor.

Avem un dor neîmplinit
Ce crește tot mai tare,
Cum crește orice răzbunare
În sufletul robii.

Ne-a răsărit un mândru soare
O clipă și norii l-au cuprins
Dar 'nici-odat' alui splendoare
N'am auzit să se fi stins.

Sus inimile noastre dară!
Cu noi e Dumnezeu cel sfânt.
Un neam ce ști așa să moară
Va trăi veșnic pe pământ.

1918.

Lyrei mele

Lyră-așa voi destinul, după ani mulți ca și-atunci
Să-mi gădesc și-azi mângăerea în a tale versuri dulci.
Tu ai fost în tinereță fala și mândria mea
Și acum în greul vieții un refugiu să-mi fii aș vrea.

Uite-acum la bătrânețe plâng întru'n pământ strein ;
Tot ce-am avut drag în lume, azi, e'n jale și suspin ;
Tara mea-i scaldată'n sânge și-ai mei toți în pribegie,
Iar eu rob în toată forma aruncat în pușcărie.

Lyră! dă-mi cuvântu-ți dulce, graiul tău mângăitor,
Ca să pot cu a mea vorbă să le sar în ajutor ;
Să alung de-aici uritul, desnădejdea s'o alung.
Ziua mare, ziua sfântă, să trăiesc și s'o ajung.

Lyră! jalea mea de astăzi este jalea țării 'ntregi.
Jalea unui neam ce plânge, azi, pe drumuri de pribegi
Și își cere dela Ceruri să-i răsară dalbe zori.
Libertatea să răsară după ziduri de'nchisori.

Noaptea-și lasă-ale ei umbre peste Fertő, lacul trist ;
Eu plec fruntea cu-umilință la picioarele lui Crist.
Dincolo de noaptea-aceasta, Doamne, fă ca să răsară
Soare dătător de viață, ca să fie ziuă iără.

1917.

Unui Confrate preot internat

Nu te lăsa durerii ce te-apasă,
Că încă nu-i paharul plin. —
Ți-i dor, poate, de dragii tăi de-acasă
Și lacrimile fără voe-ți vin. —
Dar nu te da durerii ce te-apasă.

Azi ești bătrân și fără de putere,
Dar ai avut doi mândri fii eroi,
Ei îți erau întreaga mângăere;
Și'n lupta fratricidă căzură amândoi.
Tu astăzi ești bătrân și fără de putere.

Te-au prins Răii, și te-au dus departe
De nepoție-ți ne'nțelegători.
Gândeai, că numai moartea de ei te mai desparte,
Dorind să creșți noi luptători.
Te-au prins Răii și te-au dus departe.

De-i mai întoarce în satul tău vre-odată,
Nu te-or cunoaște micii tău nepoți
Nu-ți vei mai cunoaște pustia-ți ogradă,
Vei sta năuc în pragul prăbușitei porți,
De-i mai întoarce în satul tău vre-odată.

Vai! nu sunt lucruri mici aceste suferințe;
Și numai în povești mai poți s'auzi
Să-ți jertfești fii, și avere și ființă
Și la ale tale lacrimi toți să rămâe surzi.
Nu's lucruri mici aceste suferințe.

Dar nu te da durerii ce te-apasă
Că încă nu-i păharul plin;
Ți-i dor de dragii tăi dei-acasă
Și lacrimile fără voe-ți vin, —
Dar nu te da durerii ce te-apasă.

O să mai guști poate și alte-amaruri;
Poate să-ți lași chiar oasele pe-aici,
Acestea-or fi a jertfei tale daruri —
Ți-or rămânea pustii nepoții mici
Și-o să mai guști poate și alte-amaruri.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Poveste și adevăr

La Fertő stam vre-o șase inși
De vorbă-alaltă seară
Cu soarta noastră fiind cuprinși.
Ce-i grea din cale-afară.

Când iată întră Natradin :
— Noroc și pace Vouă!
Și se vă iasă sfatu'n plin
Că'n ceriuri lunas nouă.

Dar se vă spun ce am de spus :
Vă-aduc o mare veste
Țăranii noștri-acum s'au pus
Pe lucru, nu poveste.

Opt sute de țărani români
Din șapte comitate,
În portul nostru din bătrâni
S'au dus la Pesta, frate.

Erau uimiți cari i-au văzut
Și se fereau în laturi,
Mirați de mersul rezolut
Și gata de mari sfaturi.

În frunte-un deputat român,
Fluturând brâu-i roșu
Li îndemna ca un bătrân:
„Veniți numai cu moșul“!

Să zice că'n Minister sus
Așa să înfricase,
Că Ministeru'ntreg s'a-ascuns,
Spunând că nu-i acasă.

Și lucrul era de crezut,
C'ășa-un convoi ca-aceste
Pe Kossuthér nu s'a văzut
De când e Budapesta.

Credul, unul din internați
Din piele sta să-și sară:
„De-amar suntem de-acum scăpați
„Sus inimele dară!“

„Să pachetăm numai de drum,
„Că mergem toți acasă.
„Ne cer ai noștri de acum
„Și caută să ne lase“.

— „Da de unde, reflectează'ngrabă
Stradin cu-amărăciune,
„Mă, ăștia cerșesc drept să fiarbă
Nițic rachiu de prune“!

v. „Foaia Poporului român“ din Budapesta Nr. 249 din 1917.

Dați iutării

Ca leul ce 'n cușcă-i se sfarmă și aleargă,
De-aseară mă'nvârt și mă 'ntorc.
De trei pași e numai chilia mea'ntreagă
Și lumea mea 'ntreagă la un loc.

Uritul mi-e singur aicea tovarăș
Și dorul ce-mi crește mereu,
Le-alung pe-o clipă și se'ntorc iarăș
In sufletul meu.

Ca leul ce'n cușcă-i se sfarmă și-aleargă,
Strivit de'nguștimea strimtei închisori,
Privind prin zebrele la lumea cea largă
Și-i vine să urle uneori,

Așa 'mi vine adese să calc în picioare,
C'un pumn să drobesc
Să ies iar în lumea cea plină de soare
Pe care-o zăresc.

Vai! de-ar ști leul, că frații-i de-acasă,
Din codrul lui drag,
De tot il uitară, mai vre-ar să iasă
Din cușcă-i la larg?

Ori și-ar pleca fruntea cu ntristare,
Ca un mort printre vii
Și-ar scurge viața ce biată-o mai are
Inchis pe vecii.

O! neam ce-ți uiți fii și-i lași în grea jale
Să moară de dor —
Nu vezi că-ți sapi groapa cu mâinile tale
Când fii tăi mor?

Nici noi nu ne-om plânge, că soarta ne-apasă
C'un greu ne'ndurat.
Ne doare că-ai noștri de-acolo de-acasă
De tot ne-au uitat.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Răspuns la o întrebare din „Drapelul“ 1917

Intrebi unde ni-s cântăreji
Și gânditorii noștri mari,
Și cum în pragul nou al vieții
Suntem rătăcitori drumari?

În trista mea singurătate
Mi-am pus adese-așa 'ntrebări,
Văzând ce falnică străbate
Problema marilor schimbări.

Privesc în juru-mi, cu durere,
Unde sunt frații de demult,
Bătrân, azi și fără putere
Cu drag aș vrea ca să-i ascult.

Azi ciripirile zălude
De 'mberbi ușori și fără minți,
E totul ce se mai aude
Prin un calvar de suferinți.

E ora cea din urmă-mi pare,
Acele mai grozave nopți.
Priviți ce splendidă răsare
De-acum viața pentru toți.

Veniți din lumea depărtată
Sămănători de grâu curat,
Să nu ne trezim înc'odată
Că'ntreg norocul a zburat.

Veniți, un neam întreg așteaptă
Să-și vadă nfrunte-aiseistegari,
S'oprim din zborul vremii-odată
Norocu' acestor zile mari.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Deșteaptă-te iubit popor

Nu plâng mai mult, doar lacrimile-s bune
Pentru copii și la femei —
Azi alte cântece-au să'nstrune
Acei ce simt chemare'n ei.

Nu plâng și nici las a se stinge
Iluziile unei vieți;
Nici temnițele n'or înfrânge
Pe cel din urmă cântăreț.

El ne grăește de amarul
Ce'ndură, azi, poporul meu,
La ce-aș mai zugrăvi calvarul,
Care-l urcăm câțiva din greu.

La el, azi, gândul meu se duce,
Că-i singur fără un învăț,
Și nu ști încotro s'apuce
Și-i tras și'mpins în toate părți.

Popor, ce n'ai avut în lume
Decât prea rare sărbători,
Tu cel ce porți un falnic nume
Răsar de-acuma alte zori.

Cei vrednici azi ca și-o furtună
Pornesc creându-și soarta lor.
N'auzi cum fulgeră și tună?
Deșteaptă-te iubit popor!

În fața lumii 'ntregi îți cere
Și îți ridică fruntea sus,
Destul prin veacuri de durere
Ți-ai cerșit pâinea ce-ai produs.

Ca mâine va fi-un praznic mare
O lume'ntreagă va serba
Dreptatea-și face'n lume'ntrare
Grăbește de-ți ia partea ta! . . .

Multe poți sfântă răbdare
Și'n o noapte așa'n spre zori,
Uite numai cum răsare
Măndrul nostru viitor.

Fertő megyes 1918.

Noapte bună, noapte bună

Ce frumos răsare luna colo din spre țara noastră,
Poleind întreg cuprinsul cu peneluri de măiastră
Și pe razele ei mândre, gândul meu se duce, duce,
Pân'la casa de pe țărmul râului cu murmur dulce.

Șapte nopți și șapte zile m'au tot dus pe drumuri grele,
Ca să-mi uit de-ai mei cu totul, și de dragul țării mele.
Și acum pe-un raz de lună m'am furat în miezul nopții,
Văd aievea casa noastră, stau aievea 'n pragul porții.

Ce fac oare-ai mei acuma? — dorm sub razele de lună,
Obosiți de greul vieții, noapte bună, noapte bună!
Razele ca niște-ingeri stau de pază la fereastră.
Unda râului se joacă cu lumina lor albastră.

Gândul meu colindă-ograda și grădina de flori plină;
Mă apropii de fereastra ce străluce de lumină
Și privesc printre perdele, chiar zăresc profilul lor,
Pe când luna se ascunde pentr'o clipă dup'un nor.

Vai! se 'nvăluie 'n durere pentr'o clipă 'ntreaga casă
Dar dormiți, dragile mele, gândul meu Vă stă de pază;
Și 'mprejurul casei noastre rătăcit pe-un raz de lună,
Până'n ziuă priveghează. Noapte bună, noapte bună!

Noemvrie 1917.

Anul 1917

Te văd cum te stingi în față-mi, an de lacrimi și de jale;
Lumea dela-un cap la altul blastămă urmele tale.
Și în amintirea noastră, ca un rău ce-ajunge culmea
Vei trăi, și de poveste ai să fi până-a fi lumea.

C'ai scăldat în sânge totul și pământ și cer și ape;
Nici copilu'n sânul mamei n'a putut de tîni să scape.
Neamurile lumii toate te-or blestema cu urgie
Și-amintirea ta cu lacrimi și cu sânge o vor scrie.

Vor grăi copii noștrii, când vor fi cărunți cu toții
De pustiirile tale, an ce ești în pragul morții;
Și vor plânge încă și-atuncia pe părinți și frații lor,
Ce-au căzut jertfiți cu toții, de-al tău glonț răzbunător.

Și-acum mori, mai ai o clipă, cea din urmă din viață;
Nici regretul, nici durerea, n'o zăresc pe a ta față.
Uite'n prag și strălucește anul nou surâzând dulce
Lumii ntregi atâtea visuri și speranțe ne aduce.

Fă, o fă, Ceresc Părinte, ca în anul ce s'arată,
Visul nostru din vecie să-l vedem aevea-odată.
Și după atâtea veacuri de amar și de robie
Să răsară-o zi frumoasă peste'ntreaga Românie.

Fug notarășii

Fug notarășii din sate,
Trămurând o iau la fugă;
Propriile lor păcate
Dintre noi, azi, îi alungă.

Fug notarășii în lume,
Ne-alungați o iau la fugă,
Iar ai noștri, azi, cu glume
Îi petrec și îi alungă.

Mergeți fără calde străngeri
Și îmbrățișeri, dar mergeți;
Lacrimile-atâtor plângeri
N'ați putea să le mai ștergeți.

Mergeți sbiri fără'ndurare
Îngrăsați de-a noastră trudă,
Va ajuns ziua dreptății
Cu resplata ei cea crudă.

1918.

